

Kosmatki

(text: M. Surowiński, photo: A. Surowińska)

Nieduża grupa roślin, zaliczanych umownie do traw ozdobnych. Charakteryzują się trawiastymi liśćmi o różnej szerokości, obrzeżonymi zwykle widocznymi włoskami (stąd nazwa). Na półkuli północnej w ogrodnictwie ozdobnym wykorzystywanych jest kilkanaście gatunków tego rodzaju. Zazwyczaj traktowane są jako rośliny okrywowe i sadzone dywanowo pod drzewami czy krzewami. Predysponuje je do tego szybkie przyrastanie, dobre znoszenie zacienienia i mała wybredność na warunki glebowe. Nie są to rośliny nijakie, więc niektóre odmiany można z powodzeniem wykorzystywać jako elementy kompozycji ogrodowych, nawet pierwszego planu.

Luzula nivea 'Schattenkind'

W praktyce liczą się trzy gatunki. Dwa są rodzime - **Luzula sylvatica** i **Luzula pilosa**. Kolejny też jest europejski - **Luzula nivea**. Inne, rzadziej wykorzystywane to: **Luzula x borreri**, **Luzula colensoi**, **Luzula forsteri**, **Luzula luzuloides**, **Luzula multiflora**, **Luzula rufa**, **Luzula ulophylla**, itd.

Kosmatka leśna (**Luzula sylvatica**)

- z racji szerokiego zasięgu występowania, jest dość zmienna. Wykorzystano to, selekcionując z niej kilkanaście odmian. Powszechnie stosowana jest odmiana '**Marginata**' o delikatnie obrzeżonych liściach na kremowo-biało. Holenderski szkółkarz Hans Mesker wyselekcjonował z niej (na razie) dwie odmiany - '**Long Edge**' i '**Aneta**' (ta druga nazwa na cześć mojej żony ☺). Odmiany te są w trakcie obserwacji. Pierwsza na starszych liściach ma delikatne jasne obrzeżenie, natomiast druga bardzo zmienne włosowate paskowanie.

Trochę podobne liście, które wiosną są całe kremowo-białe a następnie paskowane, ma odmiana '**Taggart's Cream**'. Jest ciekawa, bo wprowadza element zmienności kolorystycznej w czasie sezonu wegetacyjnego. Późnym latem jest nie do odróżnienia od zielonolistnego gatunku. Męczyłem się ostatnio, próbując wypatrzyć jakieś paski, by zidentyfikować odstawiłem na bok sadzonki i pewności nie mam ☹. Kosmatki to rośliny generalnie mało zmienne. Warto by było skorzystać z tej odmiany i rozjaśniać wiosną jednolite plamy zieleni.

Luzula sylvatica 'Taggart's Cream'

Swego czasu kupiłem dużą partię odmiany '**Marginata**'. Na jednej z sadzonek zauważyłem paskowany sport. Oddzieliłem, nazwałem '**Kuba**' (imię mojego syna), próbuję hodować. Rośnie wolno, jest prawie przez cały sezon paskowana na kremowo-żółto, choć paskowanie jest najwyraźniejsze wiosną. Kolejną kolorową odmianą jest '**Aurea**' (lub '**Winter Gold**'). Ta druga nazwa jest trafniejsza, bo roślina przybiera na koniec sezonu kolorystykę starego złota (w słońcu). Ciekawie kontrastuje z ciemną zielenią.

Luzula sylvatica 'Marginata'

Luzula sylvatica 'Aurea'

nazwa 'Winter Gold' (zimowe złoto) oddaje intensywną kolorystykę liści pod koniec sezonu

Średnio szerokie, dość wzniesione liście ma 'Auslese' ('Select'). Może być zmienna, bo rozmnażana jest z nasion. Kolejne trzy kultury wyróżniają się szerokimi, mniej lub bardziej wykładającymi się liśćmi. 'Tauernpass' - o liściach wstążkowatych, kładących się, ale bez wyraźnej skłonności do podwijania. 'Bromel' ma liście podobnego kształtu, może nieco szersze, ale zdecydowanie zawijające się na końcach. 'Mariusz' (tak nazwał ją wspomniany już H. Mesker) to roślina którą kiedyś kupiłem jako zwykłą *Luzula sylvatica*. Jest najbardziej pokładającą się spośród tych, które widziałem.

'Starmaker' - chyba najwyższa - ma niespotykane szerokie i wzniesione liście. Roślina bardzo duża, wizualnie dość ciężka.

Luzula sylvatica 'Starmaker'

Luzula sylvatica 'Bromel'

Nie wspominałem przy odmianach o kwiatostanach. Generalnie sięgają 50 -60 cm i wiosną tworzą baldachy o beżowej kolorystyce zdecydowanie powyżej liści. Jednym się podobają – innym nie. W tym drugim przypadku można je po prostu wyciąć.

Luzula pilosa 'Igel'

Luzula pilosa (kosmatka owłosiona) to powszechnie spotykana leśna roślina. Tworzy niewielkie kępy ciemnozielonych liści. W sprzedaży dostępna jest także jej odmiana - 'Igel' - jak nazwa sugeruje - o jeżowatym kształcie. Sam gatunek jest bardzo rzadko traktowany jako ozdobny, co odzwierciedla niestety, powszechną praktykę niedoceniań roślin z naszej flory ☹️.

Luzula nivea (kosmatka śnieżna) wyróżnia się wąskimi, gęsto owłosionymi liśćmi i wręcz mlecznobiałymi kwiatostanami (szalenie ozdobnymi). W swojej kolekcji mam także jej odmiany. Moim zdaniem najładniejsza jest 'Schattenkind' o wąskich, ciemnozielonych, przewieszających się liściach. 'Senior' z kolei ma liście i pokrój nie odbiegający od gatunku, za to kwiatostan jest bardziej płowy.

Luzula nivea

Powyższe zestawienie oczywiście nie obejmuje wszystkich odmian. To wybór subiektywny oparty o własne obserwacje i dostępną literaturę.

Więcej informacji o gatunkach i odmianach proszę szukać w **encyklopedii traw ozdobnych** oraz na **forum o trawach**